

Кононова І. В.

к. е. н.,

Випова Т. Ю.

студентка

ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури»

**ПРОЦЕДУРА ПРОВЕДЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ
ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ В АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВАХ
УКРАЇНИ**

У статті розглянута сутність проведення внутрішнього аудиту основних засобів, що дозволяє своєчасно виявити та попередити порушення, а також внести необхідні зміни в облікову політику акціонерного товариства.

Ключові слова: внутрішній аудит, основні засоби, внутрішній аудитор.

Постановка проблеми. Розвиток ринку і ринкової інфраструктури в Україні, а саме якість управління і прозорість фінансової звітності, стають основними критеріями, на які орієнтуються інвестори і кредитори, вибираючи об'єкти для вкладення коштів. Однією з ланок системи управління акціонерним товариством стає внутрішній аудит. Наявність служби внутрішнього аудиту є позитивним сигналом для потенційних інвесторів і кредиторів, оскільки підвищує інвестиційну привабливість підприємства.

Впровадження в акціонерні товариства служби внутрішнього аудиту в сучасних умовах управління українськими підприємствами дозволяє мінімізувати ризик банкрутства підприємства та підвищити ефективність обліку, контролю, аналізу та політики управління основними засобами з метою стабілізації, збереження та підвищення ефективності роботи підприємства. Саме тому діяльність служби внутрішнього аудиту повинна

бути зосереджена на пошуку нових методів підвищення ефективності управління основними засобами в акціонерних товариствах. Це обумовлено тим, що неефективна система обліку та політика управління і використання основних засобів призводить до збільшення неліквідних необоротних активів, а це, в свою чергу, може привести до зменшення ліквідності активів підприємства та вплине на вірогідність його банкрутства. Тому особливе значення набуває технологія проведення внутрішнього аудиту основних засобів, яка залежить від стану, динаміки, структури та політики управління основними засобами, а також технічного і технологічного рівнів роботи підприємства.

Аналіз останніх наукових досліджень і публікацій. Вивчення наукових досліджень і публікацій свідчить, що зміст внутрішнього аудиту та процедура його проведення розглядаються у працях Волкова А. А., Ідрисова А. Р, Демченко В. В., Сагайдак Р. А., Хомутенко В. П., Шайдуллова Р. К. та ін.

Мета роботи. Метою даної статті дослідження процедури проведення внутрішнього аудиту основних засобів та виявлення її найважливіших ознак.

Виклад основного матеріалу. Внутрішній аудит слід розглядати як невід'ємну частину загальної системи управління. Служба внутрішнього аудиту створюється на підприємстві для виконання контрольних функцій у залежності від мети і завдань, покладених на внутрішніх аудиторів керівництвом підприємства. Внутрішні аудитори залежні та підпорядковані вищому керівництву, вони проводять перевірки планові і позапланові перевірки за вказівкою керівництва. За результатами своєї роботи складають звіт про проведену роботу, звітують перед керівництвом, дають оцінку, рекомендації, поради та інформацію.

Внутрішній аудит основних засобів спрямований на вирішення завдань, пов'язаних з: правильністю відображення в обліку надходження,

наявності та вибуття (ліквідації) основних засобів; перевіркою організації відповідного зберігання, охорони, попередження псування основних засобів; формуванням первісної вартості основних засобів; дотриманням вимог щодо документального оформлення операцій в бухгалтерському обліку; доцільності застосування методів амортизації; контроль за дотриманням встановлених організацією норм нарахування амортизації; виявленням неліквідних або непридатних у подальшому використанні основних засобів; перевіркою правильності розкриття інформації у облікових регістрах та формах фінансової звітності; проведенням аналізу забезпеченості та ефективності використання основних засобів; розробка рекомендацій стосовно підвищення ефективності управління основними засобами та ін. Для вирішення поставлених завдань внутрішнім аудиторам необхідно розробити комплексну технологію проведення перевірки операцій з основними засобами. Технологія проведення внутрішнього аудиту повинна складатися з визначення класифікації та особливостей групування основних засобів, інформаційного забезпечення, яке спрямоване на розкриття питань, пов'язаних з проведенням аудиту, а також виділенням основних етапів та напрямів проведення перевірок за планом та програмою внутрішнього аудиту.

Для того, щоб ефективно провести перевірку та сформувавши рекомендації, внутрішньому аудитору необхідно мати весь можливий перелік інформації стосовно основних засобів на підприємстві. При цьому, чим більше буде обсяг цієї інформації та особливо висновків або довідок різноманітних відділів, тим більш обґрунтованими, виваженими та доцільними будуть внутрішні аудиторські висновки та рекомендації.

Виділити основні порушення операцій з обліку основних засобів та отримати аудиторські докази можливо за допомогою наступних методів внутрішнього аудиту:

– інвентаризації, яка використовується для підтвердження фактичної наявності та стану основних засобів. В ході перевірки аудитори можуть самі здійснювати інвентаризацію або спостерігати за процесом її проведення;

– перерахунку даних для підтвердження достовірності арифметичних підрахунків з обліку основних засобів, відповідності їх кількості, відображеній в первинних документах і облікових реєстрах бухгалтерського обліку;

– підтвердження, яке використовується для отримання інформації про правильне відображення в бухгалтерському обліку проведених господарських операцій на рахунках обліку основних засобів;

– перевірки дотримання правил обліку окремих господарських операцій, яка застосовується при контролі за обліковими роботами, що виконуються бухгалтерією та кореспонденцією рахунків з руху основних засобів;

– усного опитування, яке використовується в ході отримання відповідей на запитання аудитора для попередньої оцінки стану обліку основних засобів;

– перевірки документів, яка застосовується аудитором для підтвердження правильності відображення в бухгалтерському обліку надходження, наявності і вибуття основних засобів, а також обґрунтованості їх оцінки і своєчасності відображення в реєстрах бухгалтерського обліку;

– дослідження використовується в ході перевірки операцій, відображених в первинному обліку, журналах-ордерах, відомостях, Головній книзі, фінансовій звітності. Особливу увагу слід приділяти відповідності сум оборотів і залишків в реєстрах синтетичного і аналітичного обліку;

– аналітичні процедури застосовуються при зіставленні наявності основних засобів в різні періоди, даних звіту про їх рух з даними бухгалтерського обліку при оцінці співвідношень між різними статтями звіту і порівнянні їх з даними за попередні періоди.

Ефективне застосування аудиторських процедур залежить від затвердженого плану, програми та методики проведення перевірки. Слід зазначити, що методика перевірки розробляється на стадії планування. Вона спрямована на збір аудиторських доказів з метою проведення аналізу та впровадження заходів щодо підвищення ефективності використання та управління основними засобами на підприємстві.

Проведення внутрішнього аудиту операцій з обліку основних засобів повинно складатися з наступних етапів:

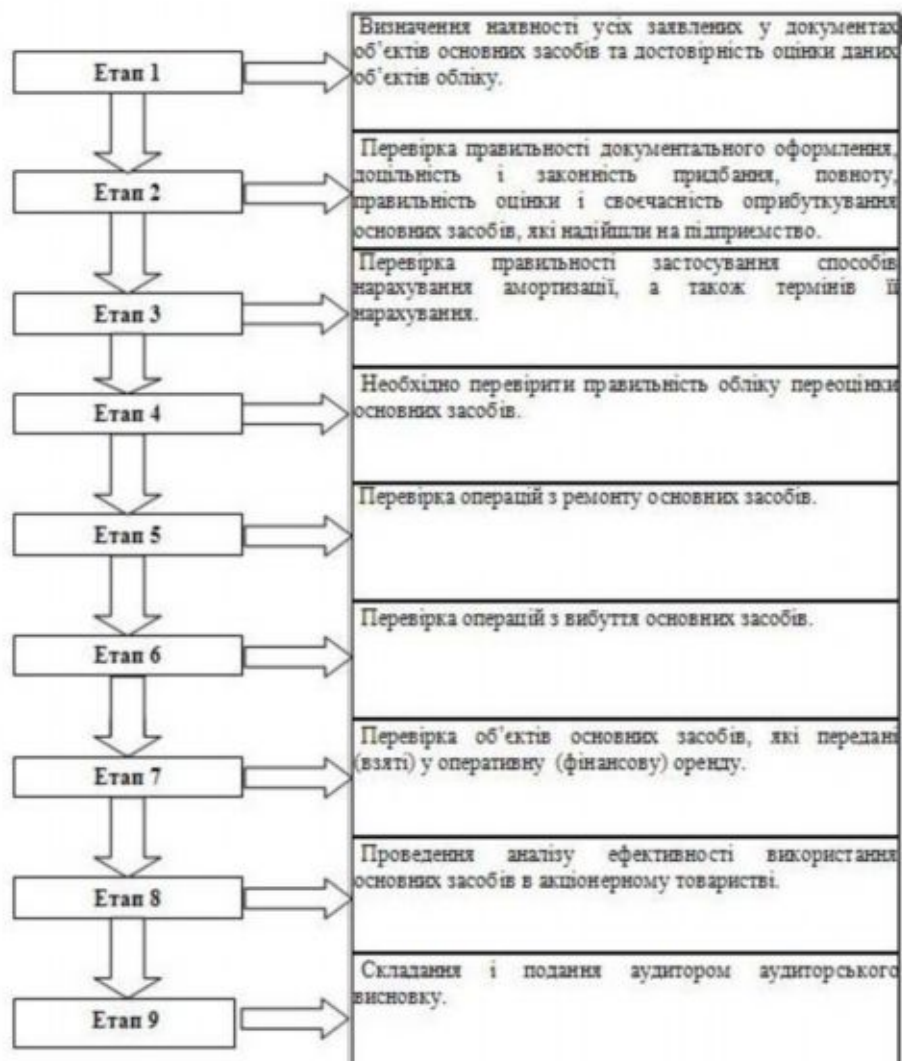

Рис. 1. Етапи проведення внутрішнього аудиту операцій з обліку
основних засобів

Розглянемо ці етапи більш детально.

1. Визначення наявності усіх заявлених у документах об'єктів основних засобів та достовірність оцінки даних об'єктів обліку. На даному етапі внутрішній аудитор повинен переконатися у тому, що усі об'єкти віднесені до основних засобів згідно до законодавством та обліковою політикою підприємства. Для цього аудитор порівнює вимоги віднесення об'єктів до основних засобів в Наказі про облікову політику підприємства, керуючись П(с)БО 7 “Основні засоби”, з даними інвентарних карток.

2. Перевірка правильності документального оформлення, доцільність і законність придбання, повноти, правильності оцінки і своєчасність оприбуткування основних засобів, які надійшли на підприємство.

3. Перевірка правильності застосування способів нарахування амортизації, а також термінів її нарахування. Для цього внутрішній аудитор перевіряє «Наказ про облікову політику підприємства» з вимогами чинного законодавства, а також порівнює прийняті методи амортизації з тими, які використовує підприємство. З метою перевірки правильності нарахування сум внутрішній аудитор проводить арифметичну перевірку, використовуючи наступні джерела: розрахунки амортизації, інвентарний опис, інвентарні картки, відомості розрахунку амортизації, відомості по Кт рахунку 13 “Знос (амортизація) необоротних активів”.

4. Необхідно перевірити правильність обліку переоцінки основних засобів, використовуючи для цього документи, які підтверджують ринкові ціни, розрахунки переоцінки, ж/о № 4.

5. Внутрішній аудитор повинен перевірити операції з ремонту основних засобів. Особливу увагу необхідно приділити тому, які види ремонтів були проведені (поточний чи капітальний), а також перевірити правильність віднесення витрат на ремонт.

6. Аудитор здійснює перевірку операцій з вибуття основних засобів. Перевірку доцільно починати з перевірки наявності договорів (за умов продажу основних засобів) і актів списання основних засобів (за умов ліквідації основних засобів), а також формальної перевірки усіх обов'язкових реквізитів документів.

7. Здійснити перевірку об'єктів основних засобів, які передані (взяті) в оперативну (фінансову) оренду. У процесі внутрішнього аудиту перевіряється правильність оформлення договорів та інвентарних карток на наявність у них усіх підписів та заповнених реквізитів.

8. Проведення аналізу ефективності використання основних засобів в акціонерному товаристві. На даному етапі на підставі первинних документів та аудиторських процедур внутрішній аудитор повинен дати оцінку:

- загальному рівню забезпеченості акціонерного товариства основними засобами;
- технічному стану основних засобів;
- раціональності структури основних засобів з урахуванням особливостей технологічних процесів на підприємстві;
- фонду його робочого часу, аналізу використання потужності підприємства;
- належної комплектності наявного парку основних засобів;
- впливу використання машинного часу на обсяг випуску продукції та ін.

У ході проведення внутрішнього аудиту основних засобів здійснюється аналіз за наступними напрямками:

- аналіз складу, структури і динаміки основних засобів;
- аналіз стану та руху основних засобів;
- аналіз забезпеченості підприємства основними засобами;

- аналіз ефективності використання основних засобів;
- аналіз використання машинного часу та обладнання.

9. Складання і подання аудитором аудиторського висновку, в якому розкриваються результати перевірки, В разі виявлення порушень чи недоліків, аудитор визначає заходи щодо вирішення та поліпшення проблемних питань.

Таким чином, аудитору при перевірці бухгалтерської інформації щодо основних засобів підприємства необхідно провести перевірку усіх можливих операцій з основними засобами на підприємстві: надходження, вибуття, знос, ремонт, оренда, ліквідація та ін. Особливу увагу необхідно приділити порівнянню даних первинних документів з обліковими регістрами та формами звітності з метою надання особі, яка приймає рішення, впевненості у достовірності даних з обліку операцій з основними засобами для подальшого обґрунтування ним управлінських рішень.

Висновки. Запропоновані у статті рекомендації дозволять за рахунок виділених напрямів проведення аудиту своєчасно виявити та попередити порушення, а також внести необхідні зміни в облікову політику акціонерного товариства.

Виділені етапи проведення внутрішнього аудиту основних засобів, а також аудиторські процедури, які будуть застосовуватися у ході перевірки, повинні затверджуватися на стадії планування та регламентуватися внутрішніми стандартами (положеннями) аудиту в акціонерному товаристві. Внутрішній аудит основних засобів повинен бути спрямований на збір аудиторських доказів, проведення аналізу, застосування моделей і методів з метою розробки рекомендацій щодо оптимізації роботи облікового апарату, а також напрямів підвищення ефективності управління основними засобами.

Список використаної літератури

1. Бычкова С. М. Практический аудит / С. М. Бычкова, Т.Ю. Фомина; под. ред. С. М. Бычковой – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Эксмо, 2009. – 176 с.
2. Волкова А. А. Внутренние стандарты аудита – особенности разработки и преимущества применения (на примере основных средств) / А. А. Волкова, А. Р. Идрисова, Р. К. Шайдуллоев // Вісник Хмельницького національного університету. – 2009. – № 6. – Т. 2. – С. 95-98.
3. Ивашкевич В. Б. Практический аудит: учеб. пособие / В.Б. Ивашкевич – М.: Магистр, 2010. – 286 с.
4. Немченко В. В. Практичний курс внутрішнього аудиту. (Підручник.) / В. В. Немченко, В. В. Хомутенко, А. В. Хомутенко; під ред. Немченко В. В. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 240 с.
5. Сагайдак Р. А. Організація внутрішнього аудиту і оцінка його ефективності сільськогосподарських підприємств / Р. А. Сагайдак // Облік і фінанси АПК: бухгалтерських портал – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://magazine.faaf.org.ua/content/view/1038/35/>
6. Соколов Б. Н. Внутренний аудит и контроль: организация, методика, практика / Б. Н. Соколов – М.: Издательский Дом Бухгалтерский учет”, 2010. – 272 с.
7. Філозоп О. В. Організація процесу внутрішнього аудиту на підприємстві / О. В. Філозоп // Міжнародний збірник наукових праць. – 2009 – №1. – С. 28-32.

**КОНОНОВА І. В., ВЫПОВА Т. Ю. ПРОЦЕДУРА ПРОВЕДЕНИЯ
ВНУТРЕННЕГО АУДИТА ОСНОВНЫХ СРЕДСТВ В АКЦИОНЕРНЫХ
ОБЩЕСТВАХ УКРАИНЫ**

В статье рассмотрена сущность проведения внутреннего аудита основных средств, которая позволяет своевременно обнаружить и предупредить нарушение, а также внести необходимые изменения в учетную политику акционерного общества.

Ключевые слова: внутренний аудит, основные средства, внутренний аудитор.

KONONOV I. V., VIPOVA T. Y. PROCEDURE OF INTERNAL AUDIT KEY OF UKRAINE IN JOINT STOCK COMPANY

The internal audit nature of fixed assets, which allows detecting and preventing the violation, and making the necessary changes to the accounting policies of the company has been considered in the article.

Keywords: internal audit, fixed assets, internal public accountant.